

ФАКТЫ ПАДЗЕЙ АРГУМЕНТЫ МЕРКАВАННІ

■ Приватизацыя

ПА АКЦЫІ — У АШЧАДНЫ БАНК

Неўзабаве кожны з нас можа стаць уладальнікам часткі /долі/ дзяржаўнай маёмасці. Дастаткова напісаць заяву ў камісію райгаражыўнага, прыватнага даведку аб працоўным стажы і іншыя дакументы, якія даюць чалавеку адпаведныя льготы, і тады будзе налічана пэўная колькасць імянных прыватна-агражыўнага «Мінскага праўда» ў нумары за 26 мая. Як імі распараджацца?

На прэс-канферэнцыі, якая адбылася гэтымі днямі ў Міністэрстве дзяржмаёмасці, журналістам паведамілі, што ўжо зацверджана палажэнне аб руху чэкаў. Вызначана 61 прадаўцаў рэспублікі, акцыі якіх можна набыць за чэкі «Мінскага праўда». Да 120-ці з іх пачаеца для кожнага члена працоўнага калектыву, 5 працэнтаў пойдзе ў рэзерв для сацыяльна неабароненых слаба насельніцтва, астатнія кожны з нас можа купіць у 152-х аддзяленнях Ашчаднага банка. Прыватны толькі там, дзе нам адкрылі чэкавы рахунак і выдадзілі на рукі сертыфікат чэкаў.

Прадавацца акцыі фізічным асобам праз Ашчадны банк будуць цэлы год, — зазначыў намеснік міністра дзяржмаёмасці К.Э.Раманоўскі. — Калі іх усе не рэалізуюць, пусцім у продаж на конкурснай аснове, на аукцыёны.

Ён, а таксама іншыя адказныя работнікі міністэрства адказалі на шматлікія пытанні, звязаныя з прыватизацыяй, імяннымі чэкамі «Мінскага праўда» і ўвогуле са станам эканомікі ў цяперашні час, яе акадэмічнай базой.

Пётр СІДАРОВІЧ.

ПРЫЗНАЧЭННІ

Рашэннем выканкама абласнога Савета дэпутатаў ЧУХМАНУ Валерыя Іванавіч прызначаны начальнікам упраўлення па працы і сацыяльнай абароне насельніцтва, а АЛЕКСАНДРОВІЧ Вілен Карлавіч зацверджаны на пасадзе намесніка начальніка упраўлення культуры і інфармацыі аблвыканкома.

Навукова- вытворчае аб'яднанне «Селекцыя»

прымае заяўкі на продаж
племянной жывёлы.

Тэл. у Мінску: 37-65-74.

Крымінал-тэлетайп

БЕЛЫ ЛІМУЗІН СЯРОД ЦЕМРЫ

Мы пісалі ўжо, як напярэдадзі на белых «Жыгулях» аблапошлі паліка. Гісторыя паўтараецца, хаця ў некалькіх іншых варыянтах. Цяпер у Мінскі аддзел унутраных спраў звярнуўся жыхар Бялыя. Ён з сябрамі паспрабаваў адпачыць на неахоўваемым стаянцы на шашы Мінск—Чэрныкаў у машынах, якія пераганялі ў Бялыя. Не ўдалося. Каля 2 гадзін ночы да іх пад'ехаў белы лімузін. Пяць мужчын паводзілі сябе агрэсіўна. Памалілі зброй — і балгары аддалі 500 долараў.

ЗВЕР ЗАСТАЕЦА ЗВЕРАМ

Жудасная трагедыя адбылася ў пасёлку Светлы Бор: задушана і згвалтавана вучаніца першага класа

Светлаборскай сярэдняй школы. Праваахоўныя органы хутка выйшлі на след. Устаноўлена, што злачынства ўчыніў работнік Пухавіцкай кардоннай фабрыкі, раней двойчы судзімы. Ён затрыманы.

КРАДУЦЬ ТОЕ, ШТО ДРЭННА ЛЯЖЫЦЬ

Вартаўніка ў магазіне не было, а адключыць сігналізацыю і залезці ў памяшканне задзеянне аказалася цырка. Зніклі з магазіна ўвесь Улад Бярэзінскага раёна 10 скрынь гарэлкай, цыгарыты, мужчынскае адзенне і шмат іншых тавараў.

Ноччу зладзеі залезлі на збожжавы лада калгаса імя Чкалава Слуцкага раёна. У гаспадарцы неадлічыліся 200 літраў арахмікатаў.

А вось у Маладзечне быў узламаны дах гаража таваразнаўца фірмы

«Сустрача». Знікла аўтамашина. Праўда, папярэўшы быў больш шчаслівы: міліцыя хутка «вылічыла» злодзя. Ён аказаўся вучань Ждановіцкай школы-інтэрната для глухонемых, які затрыманы.

ПАПЯРЭДЖАЕМ: ХАДЗІЦЬ НОЧЧУ НЕБЯСПЕЧНА

Два розныя паведамленні. Але іх аб'ядноўвае адно: учынены злачынствы глыбокай ноччу, што лішні раз папярэдае — хадзіць ноччу аднаму па вуліцах небяспечна.

У тры гадзіны ночы на вуліцы Горкага ў Барысаве незнаёмец спыніў вадаснабжачага і забраў у яго 250 тысяч рублёў. Злачынцу затрымалі. Ён аказаўся жыхар Барысавы, які нідзе не працаваў. Начное «паліванне» закончылася для яго прыводам у міліцыю.

А вось для жанчыны, якая апынулася на сталічнай вуліцы ў 2 гадзіны ночы, усё закончылася больш трагічна. Яна села ў «Жыгулі», а вадзіцель адвёз яе за горад, збіў, згвалтаваў і забраў залаты ланцужок.

Усяго ў вобласці ўчынена 146 злачынстваў. З іх — 3 забойствы, 10 цяжкіх цялесных пашкоджанняў, 2 згвалтаванні, 33 крадзяжы дзяржаўнай і 74 — асабістай маёмасці. 15 дарожна-транспартных здарэнняў. 4 чалавекі загінулі, 13 — паранены. 59 пажараў і загараванняў. 2 чалавекі загінулі ў агні, 3 — атрымалі апёкі. Скончылі жыццё самагубствам 8 чалавек.

Ірына АНДРЭЕВА.

КАНДЫДАТЫ ВІЗНАЧАНЫ

Кропку ў першым этапе прэзідэнцкага марфону паставіла Цэнтральная камісія па выбарах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Шэсць уладальнікаў, якія ўключыліся ў гэтую нялёгкую гонку, могуць з палёгкай уздыхнуць і прымаць віншаванні ад сваіх аднадушцаў і апанентаў.

Лідэрам па колькасці сабраных подпісаў у падтрымку сваёй кандыдатуры стаў Старшыня Савета Міністраў рэспублікі Вячаслаў Кебіч. За яго кандыдатуру выказаліся 371.967 выбаршчыкаў. Кіраўнік Беларускага нацыянальнага фронту Эўнона Пазняк падтрымаў 216.855 чалавек, а сакратар Партыі камуністаў Беларусі Васіль Новікава — 183.834 выбаршчыкі.

Пастыхова пераадолеў 100-тысячны рубж Аляксандр Лукашэнка, у арсенале якога 156.391 подпіс, Станіслаў Шушкевіч — 123.552 і Аляксандр Дубко — 116.693.

Неардынарная сітуацыя склалася з кандыдатурай Геннадзя Карпенкі. Як паведамылася ўжо ў сродках масавай інфармацыі, з 78 народных дэпутатаў, якія выказаліся за вылучэнне яго кандыдатам у прэзідэнты рэспублікі, 14 затым падалі ў Цэнтральную камісію заявы з просьбай ануляваць іх подпісы. Законам такая працэдура не прадугледжана, адумкі экспертаў па гэтым пытанню раздзяліліся. З аднаго боку, у адпаведнасці з

артыкулам 33 Канстытуцыі кожнаму гарантуецца свабода думак, перакананняў і іх свабоднае выказанне, а з другога — большасць заяў аб адклінанні былі падданыя пасля сканчэння тэрміну збору подпісаў, што не дало магчымасці Геннадзі Карпенку заручыцца падтрымкай іншых сваіх прыхільнікаў у парламенце.

Перад членамі Цэнтральнай камісіі па выбарах стаяла складанае пытанне, і лепшы выхад з тупіка знайшоў сам Геннадзь Дзмітрыевіч. «Я лічу, што ў палітыцы трэба карыстацца толькі чыстымі галасамі. «Брудныя» — выкідаць у смецце. І я дастаткова паважваю самога сябе, каб зрабіць гэта», —

заявіў Генадзь Карпенка і падаў адпаведную заяву ў Цэнтральную камісію па выбарах Прэзідэнта. Мэр Маладзечна таксама падзякаваў усім выбаршчыкам, якія выказаліся ў яго падтрымку.

Не абышлося без казусаў і з Аляксандрам Лукашэнкам. Як высветлілася, Аляксандр Рыгоравіч даў недакладныя анкетныя даныя. Ні месца работы, ні месца пражывання не адпавядаюць рэчаіснасці. Спецыяльнае вывучэнне гэтага пытання Цэнтральнай камісіяй па выбарах Прэзідэнта паказала, што ён ужо не ўзначальвае калгас і тым больш не жыве ў Маладзечне. У свой час на яго кватэру былі выписаны два

ордэры, і Аляксандр Лукашэнка адмовіўся ад яе на карысць сям'і аднаго з работнікаў мясцовых органаў унутраных спраў. Зрэшты, гэта не прывяло да адмаўлення ў рэгістрацыі, бо па закону адсутнасць прапіскі не з'яўляецца падставай.

Сам Аляксандр Лукашэнка яшчэ падліў масла ў агонь, заявіўшы, што на сённяшні дзень у яго зусім няма ніякіх дакументаў, таму што яны тайна зніклі разам са службовай машынай, якую ў яго забралі пасля спынення дзейнасці часовай камісіі парламента, што ён узначальваў.

БЕЛІНФАРМ.

Імя слаўтасцей

У Маладзечне адной з вуліц прысвоена імя Генадзя Кахановскага — краязнаўцы, пісьменніка, доктара гістарычных навук, які жыў і доўгі час працаваў у горадзе. Мемарыяльная дошка будзе ўстаноўлена на доме, дзе ён жыў, а на магіле — помнік. А вось Мінскаму абласному краязнаўчаму музею, дырэктарам якога колісь быў вучоны, яго імя не прысвоілася, пра што памылкова паведаміла адна з газет.

Выканком абласнога Савета ўвайшоў з хадзінствам у Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь аб прысваенні Калодзішчанскай сярэдняй школы Мінскага раёна імя вядомага беларускага пісьменніка Рыгора Няхыя.

Фота Анятоля БАСАВА.

■ В партыях і движениях

У БАНКИРОВ СВОИ ИНТЕРЕСЫ

Дума Славянскага сабора «Белая Русь» сдзела заяву. В нею гаворыцца, што разрыв эканамічных сувязей былого СССР, перадае ўсё Беларусі з Расіяй, паралізаваў усе эканамічныя механізмы рэспублікі. Прадпрыемствы испытывают острый дефицит сырья и энергоснабжения. Катастрофически падают объёмы производства. Большая часть оборотного капитала субъектов хозяйствования заморожена в виде готовой продукции, переполнившей все склады. Республика стоит перед перспективой массовой безработицы.

Государственная казна пуста. Не имея поступлений в бюджет, правительство вынуждено печатать ничем не обеспеченные денежные знаки. Банки, и прежде всего коммерческие, выдавая кредиты под бешеные проценты, ещё больше раскручивают инфляционную спираль. В итоге основная масса населения уже сегодня находится за чертой бедности.

Для любого здравомыслящего человека совершенно очевидно на необходимость интеграции с Россией и Украиной — основными поставщиками сырья для нашей промышленности и потребителями производимого нами товара. Такая стратегическая линия и предложена правительством, инициировавшим в качестве первого шага на этом пути объединение денежных систем Беларуси и России.

Вместе с тем определённые политические силы как в республике, так и за ее пределами развернули массированную кампанию против подписания договора. Фарисейски умалчивая о том, что именно они были инициаторами той политики, которая привела экономику республики к краху, они обвиняют правительство во всех смертных грехах, вплоть до государственной измены. В последнее время в эту грязную и циничную кампанию по дискредитации правительства и взятю им курса включились Национальный банк республики в лице председателя его правления С.Богданкевича.

Анализ аргументов, выдвинутых им в эксклюзивном интервью «Народной газете», а затем на пресс-конференции, показывает, что за его псевдопатриотической риторикой нет никакой позитивной программы, что она, эта риторика, преследует единственную цель — защитить ведомственные интересы аппарата Национального банка и коммерческих банков, занимающихся, по сути дела, не коммерческой, а ростовщической деятельностью.

Введение собственной валюты, на чем настаивает Национальный банк, при нынешнем состоянии нашей экономики приведет лишь к одному результату — она будет использована в качестве средства экспроприации национального достояния республики западными и отечественными криминальным и полукриминальным капиталом. Придавая воячному порядку белорусскому рублю статус единственного платежного средства на территории республики, Национальный банк своей антиправовой акцией стремится, во-первых, вызвать определенную негативную реакцию со стороны России, во-вторых, оказать давление на Верховный Совет, поставив его перед свершившимся фактом.

В связи с этим Дума Славянскага сабора «Белая Русь» заявляет, что она осуждает клеветническую кампанию, развязанную вокруг договора об объединении денежных систем Беларуси и России, полностью поддерживает усилия правительства, направленные на экономическую интеграцию с Россией, рассматривая эту позицию как альтернативную в деле защиты национальных интересов белорусского народа.

Ф. СП-1

АБАНЕМЕНТ на газету		63923										
		(Індэкс выдання)										
"Мінская праўда"		Колькасць комплектаў										
на 1994 год па месяцах												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Куды (паштовы індэкс)												Адрес
Каму (прозвішча, ініцыялы)												

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА		63923										
		(Індэкс выдання)										
ПВ		месца	лі-тар	на газету		63923						
						(Індэкс выдання)						
"Мінская праўда"		Колькасць комплектаў										
на 1994 год па месяцах												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Куды (паштовы індэкс)												Адрес
Каму (прозвішча, ініцыялы)												

■ Выпрабаванне рынкам

Гняздо на бацькавай сялібе

Яшчэ і летась суседзі гаварылі яму са спачуваннем: "Хадзіў бы ты і далей, Валодзя, пад галыштук. Чаго цябе пацягнула да зямлі?"

Уладзімір Рыгоравіч Грэскі два гады назад вярнуўся ў родную вёску Чапліцы, што на Слуцкім раёне. Тут, у мясцовым саўгасе "Танежыцы", працаваў яго бацька. Яшчэ калі Уладзімір быў школьнікам, маці напамінала: "Вучыся, сыноч, старайся. Гэта ўжо нам дажываць тут свой век". Так гаварылі тады дзецім многія маці. І год за годам Чапліцы старэйлі.

Уладзімір Рыгоравіч атрымаў вышэйшую сельскагаспадарчую адукацыю. Па размеркаванні трапіў у Слуцкую райсельгастэхніку на пасаду галоўнага механіка. Дванаццаць гадоў адслужыў. Атрымаў ведамасную кватэру, ажаніўся. Жонка Алена Івануна — тэхнік-метролаг. Працавала ў Слуцку на заводзе "Калібр". У сям'і падраслі дзве дзяўчынкі. Жылі бедна, але і не бедна.

А потым у абодвух Грэскіх адбыўся "паварот" у выбары жыццёвых арыентацый. Напэўна, падала голас тая гаспадарская струнка, што ёсць у кожнага вяскоўца.

— Разумею, надакучыла лаяцца з п'яніцамі, разгільдзямі, браць на сябе іх промахі па рабоце, — расказвае Уладзімір Рыгоравіч. — І ўсё гэта за 180 рублёў у месяц. А тут акраза хата бацькоў у вёсцы апусцела. Перапісаў я на дачку. Ад вёскі Вясея, дзе мы жылі, да Чапліц добра трывала кіламетраў. Выразны атбавіцца трыма, завесці фермерскую гаспадарку.

— Вы так вырашылі ці жонка?
— Хутэй за ўсё — Алена. Яна таксама з сялянскага роду. У іх на заводзе пачалося скарачэнне штатаў. Трапіла пад скарачэнне і яна. Восі і настала на стварэнні фермы, я не быў супраць. Прыехаў у вёску, аформіў дакументы на набывшчы 15 гектараў зямлі. Кіраўніцтва мясцовага саўгаса не прычыла. Наадварот, яго дырэктар нават ухваліў мой намер, чым мог дапамагав.

— Але ж зямля без тэхнікі мёртва. А цэны на сельгасмашыны сёння кусяцца, падчас недаступны пачынаючаму фермеру. Як вы знаходзілі выхад?

— Паспеў яшчэ да рэзкага скачка цен на тэхніку набывць тры трактары, у тым ліку адзін гусенічны Т-74, унёс неабходны сельгасінвентар. Праўда, браў крэдыт у аграпрамбанку. Дарэчы, ужо аддаў.

— Якую зямлю вам выдзелілі ў саўгасе?

— Не лепшую, шматкі сугліні. У першы год там была саўгасная паша. Я атрымаў заты, і ўся плошча поўнацю перайшла ў маё распараджэнне. Завёў галандскі сорт бульбы на бязвіруснай аснове — "сантэ". За дзве тысячы клубняў у Горайскай сельгаскасаўшчыні ў 1992 годзе аддаў дзве тысячы рублёў. У першы год сабраў пятнаццаць мяхоў клубняў. Ураджай на маіх прыкідках склаў 380 цэнтнераў у пераліку на гектар. Летась гэтым сортам заняў ужо сотак п'яцьдзесят. Ураджай дасягнуў амаль 400 цэнтнераў. Набыў таксама ранні сорт "прыёр". Сёлетня годна зняць бульбай гектары тры.

— Чуў, што на выніках мінулага года ваша ферма сярод аналізаваных гаспадарак раёна заняла першае месца па эфектыўнасці выкарыстання зямлі. У чым канкрэтная гэта праявілася?

— У разліку на гектар я атрымаў па 54,4 цэнтнера кармавых адзінак раслінаводчай прадукцыі. Гэта добры паказчык, на ўзроўні перадавых калгасаў. Прадаў дзяржаве амаль 49 цэнтнераў збожжа, 62,3 тоны каранёў цукровых буркоў. Збожжавыя — ячмень, авёс, жыта — далі ў мяне ў гектара па 33 цэнтнеры, цукровыя буркі — па 360. Налёгка было ў час уборкі, хоць мне дапамагалі сячынны брат, жонка. Работы ўсім хапала. Падчас пахавання думка кінуць усе гэтыя турботы і жыць зноў як большасць вяскоўцаў ці гараджан. А потым адумався, супакоішся, і неж перад сваім сумленнем сорамна робіцца за часовае маладушна. Не прывык на іюкнернай пасадзе да вялікіх фізічных напружак — вост і павялічыў "чарвячок сумнення". Ды шмат значыць для фермера бацьчы вынікі сваёй працы. У жыцці гаспадары не бывае пустаты.

— Якімі планами, клопатамі жывяце зараз?

— Выпусіў лесу. Вывожу пакрысе. Хачу павесці для захавання тэхнікі ўвесьці. "Рэбры" яе ўжо стаіць. Рабілі разлікі-прыкідкі на ўзвядзенне зернішчышча, бульбасховішча. Вядома, без крэдытаў не абыйдзецца. Браў іх пад 50 працэнтаў — на пакупку гаручага. Яго ципер хопіць і для ўборкі. Мінеральны ўгнаенні на палі з восні ўнёс. Арганіку сам рабіў. Зібраў са само, сыскаю сечку у паглыбленне ў зямлі, паверх яе некалькі разоў паліваю гноевай жывай. Восі і кампост. Аднак думаю сёлетня завесці 5—6 кароў. Без жывёлы на падворку зямля добра радзіць не будзе. Гэта для фермера аксіёма.

— Уладзімір Рыгоравіч, ці не думаеце расшыраць свой надзел? Для стварэння тааарнай, прыбыткавай фермы 15 гектараў мала.

— Усё правільна. На малой плошчы атрымліваецца толькі трохпольны севазварот, а мне патрэбны шасціпольны. Трэба мець хоць бы 50 гектараў. Думаю, што з боку дырэктары саўгаса пераход не будзе, падтрымліва б раёныя начальнікі, што займаюцца пытаннямі землекарыстання.

Гутарыў Міхась ТычыНА.
Слуцкі раён.

Любят у нас пагаварыць аб неабходнасці працягваць міласэрнасць да састарэлых, інвалідаў, пенсіянераў. Не спыняюцца такія размовы і ў рэспубліканскім парламенце, і ў ніжэйшых інстанцыях. Прымаюцца адпаведныя "гуманітарныя" рашэнні, такія-сякія канкрэтыя дзеянні.

Напрыклад, пэўныя групы насельніцтва /інваліды ваіны і працы, інваліды з дзяцінства, тым, хто пацярпеў ад чарнобыльскай катастрофы і г.д./ на хвалі чалавечай сардэчнасці і спачування няшчасным людзям замяцоўваліся за пэўныя магазіны і для так званых "льготнага" абслугоўвання і забеспячэння некаторымі дэфіцытнымі прадуктамі, прамтаварамі.

А што на справе? Ёльготнікі атрымліваюць у адвезеныя для іх магазінах тым жа самым прадуктамі, што і ў звычайных гаспадарках, прычым па тых жа самых цэнах. Горш таго, у так званых "сталах заказаў" пайшлі ў ход розныя цэны. Напрыклад, пры гаспадарках, што на вул.Бірузова і на вул.Альшэўскага /побач з магазінамі "Бураціна" / у Мінску свінну для інвалідаў прадавалі нядаўна па 5.100 рублёў за кілаграм, а ў такім жа "стале

заказаў" пры універсале "Талін" — па 8.500 рублёў за кілаграм. І гэта ў адным і тым жа "Фрунзенскім" раёне сталіцы. Дзе ж тут логіка?

Некаторыя загадкі магазінаў спрабуюць растлумачыць гэты парадокс тым, што, маўляў, розныя гандлёвыя арганізацыі закуплялі свінну па розных закупачных цэнах і што гэта быццам бы зусім нармальна з'ява для рыначнай эканомікі. Калі зыходзіць з таго, што адкрытую спекуляцыю, за якую яшчэ не так даўно ў нас справядліва судзілі махінатаў, сёння пачалі афіцыйна называць бізнесам і прадпрыемствам, то прычым яны на далоні. Але няўжо ў дзяржавы нашага гандлю /пакуль яшчэ дзяржаўнага/ канчаткова знікла чалавечасумленне, калі яны нават для інвалідаў унімаюць цэны на тавары? Некаторыя дэпутаты ў Вярхоўным Савеце Рэспублікі

■ Восі так і жывём

АД "СТАЛА ЗАКАЗАЎ" ЗАСТАЎСЯ АДЗІН СТОЛ

Беларусь прапаноўвае замест таго, каб зніжаць цэны на тавары для "льготнікаў", выдаваць ім адпаведныя дапамогі пенсій, але гэта зусім не лепшы варыянт для няшчасных грамадзян. Калі, напрыклад, інвалід ці састарэлы ўвесь час хварэе, то ён гэтыя дапамогі да пенсій пусціць не на прадукты, а на лекі, якія каштуюць сёння ў нашых аптэках ужо бог ведае колькі.

Аднак якія б ні былі нашы магазіны /дзяржаўныя ці прыватныя/, усё роўна ў спецыяльных "сталах заказаў" для продажу тавараў інвалідам і іншым льготнікам цэны не павінны быць вышэйшымі, чым у астатніх магазінах — гэта элементарная міласэрнасць, якую ў нас сёння пачалі адкрываць зневажачы. Якое ж гэта льготнае абслугоўванне найбольш абяздоленай катэгорыі

насельніцтва? Гэта самы звычайны здэск над людзьмі, і Вярхоўнаму Савету час ужо не проста фіксаваць падобныя факты і прымаць "прыгожыя" рашэнні, а патрабаваць ад Савета Міністраў РБ дзеянняў на практыцы.

Тым часам справа з льготным абслугоўваннем інвалідаў складаецца ўсё горш і горш. Напрыклад, пры універсале "Талін" пад "стол заказаў" быў адвезены, у адпаведны па графіку дні, увесь кафетэры, што пры універсале, і хоць не заўсёды тут было прасторна, але да паслуг пакупнікоў былі два прадаўцы, тры касіры, дзяжурная, паліцы і стаякі з прадуктамі, каласкі для набору прадуктаў. А што сёння? У гэтым кафетэры для льготнікаў — толькі стол і дзве касы. Кафетэрыя кажуць, ад "стала заказаў" застаўся адзін толькі стол

як прадмет мэблі. А што датычыць прадуктаў, то яны тым жа самым, што і праз сценку, у універсале: тым жа самым згущонка, куры, вараная каўбаса, тушонка, цукеркі — і па тых жа самых дзікіх цэнах. Хіба ж гэта не здэск: замест таго, каб купіць патрэбны прадукт у бліжэйшым гаспадарстве, інвалід вымушаны дабрацца ў любое /не заўсёды спрыяльнае/ надвор'е ў аддалены "стол заказаў".

Тое ж самае і ва універсалах Мінска, якія на падставе відэамагашынаў Мінскага гарсавета прынялі пісьмовыя заяўкі ад інвалідаў 1-й і 2-й груп на прамтавары першай неабходнасці: трысы, майкі, шкарпэты, кашулі, абутак і да т.п. Напрыклад, супрацоўнікі ГУМА час ад часу звоняць сваім патэнцыйным пакупнікам і паведам-

ляюць, што паступіў заказаны тавар, але калі інвалід пытае пра кошт, напрыклад, сарчокі або туфляў, дык у яго валасы ўстаюць дыбам. Цэны агульныя, як і для ўсіх — ніякай пенсіі не хопіць, калі, вядома, не адмовіцца поўнацю ад харчавання.

Падумаўшы над усім гэтым, хачу спытаць:

— Дык у якой жа ролі павінна сёння выступаць наша дзяржаўная /калі яна яшчэ не зусім знікла/ сістэма кантролю? І якая пры гэтым роля элементарнай чалавечай міласэрнасці? Няўжо ніхто так і не адкажа на гэтыя неясныя, але зусім натуральныя пытанні?

Якаў ПІФАНАЎ,
член Саюза журналістаў.

У дні школьных канікулаў шасцікласнікі смілявіцкай сярэдняй школы № 2 дапамагаюць працаўнікам калгаса "Беларусь" Чэрвеньскага раёна. Яны з задавальненнем працуюць у полі, дзе выдасваюць расадку капусты.

На здымку: у хвіліны адпачынку.

Фота Анатоля БАСАВА.

■ Охрана труда

ГИБНУТ ЛЮДИ

Такіе печальныя события, к сожалению, происходят в нашей жизни. Только в первом квартале на предприятиях и в организациях Минска и области в результате несчастных случаев на производстве погибло 37 человек /в прошлом году за соответствующий период — 27 человек/. Смертельный травматизм возрос в пяти отраслях народного хозяйства — в агропромышленном комплексе, энергетике, химической промышленности, автомобильном и сельскохозяйственном машиностроении.

По-прежнему вызывают тревогу вопросы охраны труда на селе: гибнут люди из-за эксплуатации неисправной, до предела изношенной сельскохозяйственной техники, отсутствия ограждений, передач, карданных валов, неисправности блокировочных устройств, предотвращающих запуск двигателей тракторов на включенной передаче. По этой причине в колхозах и совхозах области в прошлом

году погибло 12 механизаторов, в текущем уже смертельно травмировано 5.

В колхозе «Октябрь» Солигорского района из-за неисправности лесопильной рамы погиб рамщик. То же самое случилось в колхозе имени Калюкова Солигорского района, Узденском районном объединении «Сельхозхимия», совхозе «Советский» Минского района.

Три года подряд имеют место случаи смертельного травматизма в Слуцких электрических сетях. И в марте текущего года здесь из-за грубых нарушений правил безопасности при погрузке бульдозера на прицеп погиб электромонтер.

Не лучшее положение и у строителей: тут сохраняется трагическая обстановка. Например, в монтажном управлении №1 арендного предприятия «Промтехмонтаж» из-за неудовлетворительной организации работ повторяются случаи смертельного травматизма, как и

у энергетиков, на протяжении последних трех лет.

Значительно упала трудовая дисциплина на предприятиях и в организациях. Достаточно сказать, что каждый четвертый работник из числа получивших смертельную травму находился на рабочем месте в состоянии алкогольного опьянения.

Безопасность труда — острая социальная проблема. Сложившееся положение является следствием многих причин. Прежде всего это отсутствие экономических механизмов, обеспечивающих полную ответственность руководителей за охрану труда. Вот почему необходимо быстрее принять Закон «Об охране труда».

Михаил ШАКУРОВ,
главный технический инспектор труда совета объединения отраслевых профсоюзов области.

ПРЫВЕТЛІВА

сустрэкаюць наведвальнікаў у Куркаўскім сельскім Доме культуры Смалевіцкага раёна

Хача і нямнога цыпер у вяскоўцаў вольнага часу, але яны ахвотна наведваюць гэтую культдэставустанаву. Нават тэлевізар не можа ўтрымаць хлэбаробав дом: людзей цягне ў Дом, дзе глядзельная зала ператвараецца ў тэатральны партэр, дзе яны змогуць навучыцца культуры зносін, сустрэцца з цікавымі субсэднікамі, паслухаць канцэрт мастацкай самадзейнасці ці прыездных артыстаў.

Усім гэтым патрабаванням Куркаўскі СДК адпавядае. Ужо шмат гадоў ім загадае Людміла Аляксандраўна Гівоіна. Многія памятаюць, як у іх вёсцы паявілася маладзённая брыгадзірка. Прыехала яна ў Куркава пасля заканчэння Мар'інагорскага сельгастэхнікума. І брыгада, якую даручыў маладому спецыялісту, хутка стала адной з лепшых у гаспадарцы. Давайце ёй папрацаваць і загадчыцай фермы. Дастаўляла абеды ў поле механізатарам. Адным словам, маладой жанчыне да ўсяго была справа, за ўсё яна хварэла.

З дзяцінства Людміла Аляксандраўна захаплялася мастацкай самадзейнасцю. Вырасла ў суседняй вёсцы Усяжы. У роднай хаче з суседзнімі дзецьмі наладжвала канцэрты.

— Быць табе, дачушка, артысткай, — жартавалі бацькі.

Але здарылася так, што Людміла паступіла ў сельгастэхнікум, дзе таксама была першай спявачкай, добрым арганізатарам мастацкай самадзейнасці.

Калі ж заканчэнне перарасло ў прафесію? А тады, калі ў Куркаве культработнікі пачалі мяняцца нібы дні на тыдні. Запрасілі яе ў сельскі Савет і сказалі:

— Лепшай кандыдатурай на пасаду дырэктара сельскага Дома культуры, чым твая, няма. І быць не можа...

У той жа дзень пагадзілася паспытаць новага "хлэба", хача дэда яна смак. Каб не папкілі, што спецыяліст клубнай справы не мае дыплома, паступіла на завочнае аддзяленне Мінскага культдэставучылішча /цяпер — вучылішча мастацтваў/, якое паспяхова закончыла ў 1985 годзе.

Цяпер Куркаўскі СДК — адзін з лепшых у раёне. Аб чым сведчыць і той факт, што яму на даўна быў аказаны гонар выступіць на раённым злёце перадавой працы. Гэта быў агляд народных талентаў. І куркаўцы вытрымалі яго паспяхова. На высокім прафесійным узроўні выступіў ансамбль народнай музыкі, якім кіруе Яўген Гераніаў. Ён выканаў два нумары — "Вянок беларускіх танцаў" і "Гуляй ды гуляй". Зінейлі крышталевыя чысцінёю розныя музычныя інструменты, то распыняючыся сярэбнымі гукамі вясёлага ручая пад лёгкімі аблячынкімі, то вялі тухлякую маладыню-павесю аб жыццё. І ўсё было ў гэтых гуках: і радасці, і неспакой, і смутак, і шчырае вяселле. У гэтым ансамблі выступаюць людзі розных прафесій і ўзростаў. Напярэх, сям'я М.П.Бяляна. Сам гаспадар Міхал Паднялевіч віртуозна грае на гармоніку, яго сыны Сяргей і Міхал — на балалайку. Ніхто з іх не заканчваў музычныя ўстановы, а якія непаўторныя мелодыі, якую прыгажосць дораць людзям! Самы старэйшы ў гэтым калектыве Рыгор Фаміч Бяляноўскі. Даўно былі наставінік на пенсію. Колькі вяселлісці выказае яго душа, колькі спрыту заўважаш у яго руках, калі выходзіць на сцэну! Стараецца ўражанне, што перад табою былыя прадстаўнікі кансерваторыі ці славянскага прафесійнага калектыву мастацтваў. З такой жа цэльнай хочацца гаварыць і пра іншых удзельніках мастацкай са-

мадзейнасці СДК — Івана Казлоўскага, Ніну Жураву, Надзею Глушыну, Ніну Піляк, Раісу Бондараву, Валіціну Рашчыкаву, Марыю Галубоўскую і іншых. Слухаючы гэтых артыстаў, я не раз захапляўся іх майстэрствам. І яшчэ, на мой погляд, цікавае дэталі: праз дарогі ад СДК — сярэдняя школа. Шмат гадоў працую ў органах культуры. Нямаю змагу прыгадаць прыкладаў, калі нават такое блізкае суседства не аб'ядноўвала людзей: школа не ведала, чым жыць клуб, а клуб ніяк не мог дапамагчы на свае мерапрыемствы наставініку, хача б у ролі звычайных наведвальнікаў. У Куркаве, дзякуй Богу, такога размежавання не было, няма і напэўна, не будзе. Тут амаль кожны педагог актыўны ўдзельнік мастацкай самадзейнасці.

І ўсё ж Людміла Аляксандраўна, як дырэктар Дома культуры, не заўсёды задаволеная сваёй работай. Хвалюе жанчыну інфантальнасць сёняняй моладзі, яе сляпое пакланенне норавам Захаду. Юнакі і дзяўчаты гатовыя выступаць на сцэне паўголыя. Калі Л.А.Гівоіна не дазваляе ім такіх "выбрыкі", наваляюцца з папрокамі:

— У вас старая погляды на жыццё. Напэўна, тэлеперадачы не глядзіце. Там на сцэну некаторыя артысты ансамбляў амаль голыя выходзяць. Нічога...

Усім магчымымі сродкамі Людміла Аляксандраўна змагаецца супраць такіх навацый. Восі што яна гаворыць:

— Тым юныя ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці, якія ципер ікнуцца на сцэну, будзь жыць і працяваць у XXI стагоддзі. Ім суджана несьці далей традыцыі народнай творчасці. Таму яны павінны гарманічна сабе выхоўваць, ва ўсім паказваць станоучы прыклад.

Людміла Аляксандраўна — адна з тых, хто ў мастацкай самадзейнасці ўмеа адрозніваць галоўнае ад другараднага, выпадковага, ніколі не капіруе чыста знешнія прыкметы рэчаіснасці, бо натуралізм не здольны быць мэта-накіраваным мастацтвам, паколькі знаходзіцца ў палоне знешняга падабенства, не здольны пранікнуць у глыбінку сутнасці жыццёвых працэсаў, а значыць — не здольны паказаць гэтыя працэсы праўдліва. Дарэчы, для падрыхтоўкі масавых мерапрыемстваў яна не запрашае ні рэжысёраў, ні мастакоў-афарміцеляў. Усё робіць сама, бо за яе, бадай, ніхто лепш не ведае, чаго аднаведчыцы чакаюць ад клубнай установы. Купае тут праводзіць на безраз мясцовай сажалкі. А каб артыст паказаць чароўнасць ліпенскай ночы, нават набылі пражэктары. У іх промахіны — прыгожыя тавары вясёлых, вялікі, спіелыя дзяўчаты, білі ад музычных інструментаў, зырка іскры кульскага вогнішча. Адным словам, прыгажосць...

І на іншых куркаўскіх мерапрыемствах дабрэш душой, багачэш духоўна.

Іван ГОЦМАН,
дырэктар Смалевіцкага гарадскога Дома культуры.

ПРАВЕРЦЕ ПРАВІЛЬНАСЦІ АФАРМЛЕННЯ АБАНЕМЕНТА

На абанемента павінен быць прастаўлены адбітак касавай машыны.

Пры афармленні падпіскі (пераадрасоўкі) без касавай машыны на абанемента прастаўляецца адбітак календарнага штэмеля аддзялення сувязі. У гэтым выпадку абанемента выдасца падпісчыку з квітанняй аб ашале кошту падпіскі (пераадрасоўкі).

Для афармлення падпіскі на газету або часопіс, а таксама для пераадрасавання выдання бланк абанемента з даставачнай карткай запаўняецца падпісчыкам чарнілам, разборліва, без скарачэнняў, адпаведна умовам, выкладзеным у каталогах.

Запаўненне месцаў клетак пры пераадрасаванні выдання, а таксама клеткі "ПВ-МЕСЦА" робіцца работнікам прадпрыемства сувязі.

■ За кулісамі вялікай палітыкі

Тайная вышпаламатая вакол "Справы ікс"

У чэрвені будучага года спаўняецца паўвека, як Беларусь падпісала Статут Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Шлях у ААН для яе быў даўжэй, не просты. На Захадзе працаваў уключэння дзвюх славянскіх рэспублік — Беларусі і Украіны — у першапачатковы члены павялічанай міжнароднай арганізацыі атрымаў назву "Праблема множнага прадстаўніцтва СССР", або "Справа ікс". Гэта і стала тэмай нашай гутаркі з прафесарам У.Е.Спакоўскім, аўтарам манаграфіі "Шлях Беларусі ў ААН".

— У замежнай гістарыяграфіі, — заўважыў Уладзімір Будаўнікаў, — факт уваходжання Беларусі і Украіны ў састав ААН на правах першапачатковых членаў дастаткова вывучаны. У сваёй жа — раскрыты толькі фрагментарна. Ва ўмовах талітарнай дзяржавы, вядома, не было патрэбы засяроджваць на ім асабліва ўвагу.

— А ўвогуле, як узнікла ідэя стварэння ААН, хто быў яе ініцыятарам?

— У кастрычніку 1943 года адбылася Маскоўская канферэнцыя міністраў замежных спраў СССР, ЗША і Вялікабрытаніі. Усе яе удзельнікі аднагалосна выка-

заліся за стварэнне ў пасляваенны перыяд міжнароднай арганізацыі для падтрымання міру і беспякі. Утваралася яна на прынцыпах суверэнітэту, уважання ў правах усіх народаў, уключаючы дзяржавы. Членам гэтай арганізацыі маглі стаць любыя краіны — вялікая ці малая. Па ініцыятыве СССР была ўтворана спецыяльная камісія для падрыхтоўкі і стварэння Міжнароднай арганізацыі беспякі, так званай ААН.

Наогул, трэба адзначыць: пытанне пасляваеннага ўладкавання пачало турбаваць саветскае кіраўніцтва яшчэ дадоўга да перамогі над фашызмам у Германіі. Так, у студзені 1942 года раішнім

Палітбюро ЦК пры Наркамзе замежных спраў была створана камісія па практэсах пасляваеннага дзяржаўнага ўладкавання краін Еўропы, Азіі і іншых рэгіёнаў свету.

Узначаліў яе М.А.Бяляна. Перад камісіяй стала канкрэтная задача — абраць усю інфармацыю, якая датычылася гэтай праблемы. Пільна ўвагу ўдзялялася стварэнню розных міждзяржаўных блокаў, сяваў, федэрацый. Асабліва тых, якія па сваёй сутнасці ў перспектыве маглі стаць патэнцыйнымі прадстаўніцтвамі СССР.

— Чым можа растлумачыць той факт, што ЗША і Вялікабрытанія — саюзнікі СССР — на ан-

тыглітэраўскай кааліцыі — адмоўна ўспрынялі прапанову апошняга аб уключэнні ў ААН усіх 16 саюзных рэспублік?

— Вялікая палітыка ёсць вялікая палітыка. І канчатковы мэты не заўсёды супадаюць з мэтамі на нейкім этапе. У выніку атрымалася як у адной, прымаўчы: дружба і ўладкавання краін Еўропы, Азіі і іншых рэгіёнаў свету.

Узначаліў яе М.А.Бяляна. Перад камісіяй стала канкрэтная задача — абраць усю інфармацыю, якая датычылася гэтай праблемы. Пільна ўвагу ўдзялялася стварэнню розных міждзяржаўных блокаў, сяваў, федэрацый. Асабліва тых, якія па сваёй сутнасці ў перспектыве маглі стаць патэнцыйнымі прадстаўніцтвамі СССР.

паколькі членамі ААН маглі быць суверэнныя рэспублікі, прышліся ўспомніць аб "федэратыўным" характары Саюза ССР. У прыватнасці, аб тым, што да ўтварэння СССР Беларусь, Украіна, закарэаксія і іншыя саветскія рэспублікі самастойна развівалі адносіны з замежнымі дзяржавамі. Зыходзячы з гэтага кіраўніцтва СССР пачало рыхтавацца да легалізацыі "множнага прадстаўніцтва" саюзных рэспублік, у міжнародных арганізацыях і асамблеях.

АГОНЬ, ВАДУ І АСВЕНЦІМ

прайшла жыхарка вёскі Малинаўка Н.Ф.Купчэня

Ніна Фядосаўна хуценька закасала рукаў сукенкі. І мя ўбачылі блыкіны нумар 79952... Масавыя знішчэнні мірных жыхароў спецыяльнай атрады карнікаў пачалі праводзіць у канцы 42-га і на працягу 43-га гадоў. Гарэлі гарады, вёскі, пасёлкі. Воржы люталі. У палымі зажыва гарэлі людзі. Толькі цудам засталася ў жылых і наша знаёма — Ніна Фядосаўна Купчэня/дзявоцае прызвішча Алейнік/. Урадзінка вёскі Харомцы, што на Гомельшчыне. Са слязьмі на вачах пачала жанчына свой сумны расказ пра гады ваеннага ліхалецця.

— У канцы 43-га партызаны забілі нямецкага афіцэра палізу нашай вёскі. Фашысты пачалі спяганяць сваю злосьць на мясцовых жыхароў. У выніку 350 бязвінных людзей было спалена. У агні загінулі і мае родныя: дзве дзеці, бабуля і брацік. Акрадзё было тады толькі дзевяць гадоў. Мой жа лёс склаўся інакш. З астатнімі жыхарамі нас прыгнілі ў вёску Слабода Глускага раёна. Насустрача ўжо ехалі атрады карнікаў. Па іх загаду мы зноў вярнуліся ў вёску Харомцы. Людзей загнілі ў адну хату і зачынілі вокны. Думалі, што будучы падпаліваць. Але карнікі выбралі маладых жанчын, каб тым гатавалі ім ежу. У іх ліку аказалася і мая мама. За намі ж наглядзе паліцай. Разам са мною была мая пацігадовая сястрычка Вера, а таксама родная цётка Ксенія Якаўлеўна Грахоцкая з даўшаю. У хуткім часе матуля папрасілася накарміць дзяцей. З суседкай Матрунай Берасоўскай ім гэта дазволілі. Скарыстаўшы зручны момант, яны ўцяклі ў лес. Нас вызвалілі ім не ўдалося.

Назаўтра фашысты пачалі «сартаванне». Мне і малодшую сястру, а таксама цётку і яшчэ некалькіх аднаўскаю пачынулі ў хатэ, астатніх жа выгналі на вуліцу. Як мы даваліся, бедзгалі заганялі ў калгасы гараж і спалілі зажыва. А неўзабаве да хаты пад'ехалі тры машыны. Пад наглядом карнікаў нас прывезлі ў мястэчка Глуск. У школе мы пераначавалі, затым настаяў адрэзін страшны дзень. Мужчын і жанчын раздзялілі. Апошніх разам з дзецьмі даставілі ў Бабырускую чырвоную крэпасць, дзе размяшчалася турма. Цётка была вымушана даць мне і май сястры сваё прызвішча — Грахоцкая, спадчына, што нас не разлучаць. І калі мяне

Ніна Фядосаўна Купчэня

выклікалі на допыт, то я ў разгубленасці назвала сваё сапраўднае прызвішча. Што зробіш, тады мне было ўсяго дванаццаць. Карнікі нас збівалі, паламалі мне рабрыну. Толькі дзякуючы цётцы я засталася ўжывы. У турме мы правялі амаль пяць месяцаў. У жудасных умовах людзі гінулі як мухі, задалі клады і вошы. Тут жа, у камеры, знаходзілася і паша. Кармілі нейкай баландой. Раніцай прыносілі ядро вады. Слабейшых атрады забівалі. Я ўжо нават і не думала, што выжыву. Але аднойчы ў камеру завінуў нейкі, вядома, высокі на чалавек. Жанчыны на каленях прасілі спыніць гэты здзека. Не ведаю, ці дапамагла іх просьба, толькі праз тры дні мы былі пераведзены ў расшытныя камеры на першы паверх. Маіх сясцёр, як потым высветлілася, накіравалі ў дзіцячы дом.

Мы засталіся з цёткай, Васню нас адправілі ў Мінск, адтуль — у Асвенцім. Сем дзён правялі ў дарозе. Везлі ў таварных вагонах. Людзей было што ў бочцы сельдзю. Некаліх мужчын удалося ўцячы прамі з эшалона. Калі прыехалі на месца, нас яшчэ доўга не выгружалі. Чакалі двух эшалонаў з яўрэямі. У тых было шмат прадуктаў, адзення. Мы былі галодныя. Любая спроба ўзяць штосьці з прадуктаў, як правіла, заканчвалася расстрэлам. Вечарам прывялі ў двор, дзе размяшчалася крэматыр. Паступілі загад распрацаваць дагала. Пасля ў адным пакоі ахварам пастрылі валасы, у другім — змазвалі ногі нейкай вадкасцю і пачалі бізном заганаць у крэматыр. Плакалі мы, дзеці, крычалі не сваім голасам жанчын. Здавалася, настаяў канец. І тут нечаканна з'явіўся новы загад: «Выгнаць людзей з крэматыры!» Нам аддалі адзенне і

прыгнілі ў канцлагер «А». Будынак называўся «лазняй». Восем пагладзіце, сыны, гэта ў той пракратай «лазня» мне нумар выкалалі... Спачатку мы абдывалі каранцін. На вуліцу не выпускалі. Цётка была побач. Праўда, потым яе перавялі ў рабочы барак. А мяне — у дзіцячы. Дарослых сталі ганаць пад канвоем на працу. Звычайна гэты паход супрадаваўся іграй аркестра. Дзяцей жа выганялі ў кашу, дзе мы мэрзілі пад адкрытым небам. Гэта быў своеасаблівы эксперымент на выжыванне. Кармілі язваў горш, чым свіней. Аднойчы некалькіх дзяўчынак, і мяне ў тым ліку, павялі злавашч кроў. Я страціла прытомнасць. Як апынулася ў барак, прыпомнілі не магла. Магчыма, нехта са спецыяльнай каманды, якая адносіла мёртвых людзей у трупніцы, пацікаваў кінучы туды яшчэ жыўе дзіця.

З цёткай потым нас разлучылі. Мяне перавялі ў цыганскі лагер. Праўда, доўга там не затрымаўся. Як цяпер памятаю, на трэці дзень калі 1945 года мяне адправілі ў Германію ў канцлагер «Равенсбрук». Взялі гналі пешшу. Тых, хто не меў сілы ісці, — расстрэльвалі. Пасля быў яшчэ адрэзін канцлагер, але там я прабывала нядоўга, каля месяца. З мая 1945 года — гэты дзень буду памятаць да канца свайго жыцця — нас вызвалілі саваецкія войскі. Але дамоў вярнулася толькі 14 лістапада. Дома сустрачалі са сваёй цёткай. На жаль, пасля вайны яна доўга не пражыла.

Юры Лойка. Мінскі раён.

Актуальное интервью

ДЕТИ: РОЗЫ ИЛИ ШИПЫ?

Потеплело, выглянуло солнышко, и дворы огласились трезвоном гитар, призывным грохотом магнитофонов и... брава. Даже взрослые обходят стороной те места, где кучкуются подростки. А ведь это в большинстве своем — дети. Родители опустили руки, школе — все равно, милиция твердит, что других дел невпроворот.

— Так кто же, Геннадий Носович, в ответе за нашу смену? — вопрос задал местному прокурору области Г.И.Усевичу.

— В ответе — все мы. Растет число тяжких преступлений, характеризующихся особой жесткостью, жестокостью, цинизмом. Преступность приобретает социально-экономическую направленность. Разбой, грабежи, кражи составляют почти 80 процентов общего количества преступлений. И что самое печальное, — преступность «молодеет».

— Есть много аспектов у этой проблемы. Один из самых страшных — алкоголизм. На учете в органах внутренних дел области находится 9.015 хронических алкоголиков, в том числе 893 женщины. Отсюда — неблагополучные семьи. Родители пьют, дети

Дзержинска еле-еле, со справкой окончил 8 классов. После этого два года нигде не работал и не учился. Попал под отрицательное влияние взрослых А. Сушкевича и А.Будая и в нетрезвом состоянии совершил три кражи.

— А есть ли закон, который защищал бы детей от преступных посягательств взрослых?

— В прошлом году принят Закон «О правах ребенка», в статье четвертой которого сказано, что права ребенка обеспечиваются созданными в структурах государственной власти органами охраны детства, а также прокуратурой и судом, которые руководствуются в своих действиях в отношении детей приоритетной защитой их интересов. А как на деле?

У жителей деревни Жерлаки Молодечненского района супругов Селянко четверо несовершеннолетних детей. Дом, где они проживали, грязный, отсутствовали элементарные условия для учебы и отдыха. Дети — неухоженные, часто голодные. Мать — инвалид второй группы, отец систематически пьянствовал, устраи-

вал скандалы, драки, спивал детей. Однако никто не поставил вопрос о лишении В.Селянко родительских прав. И вот результат: находясь в нетрезвом состоянии отец три года неоднократно насиловал свою малолетнюю дочь. Аналогичная обстановка складывалась и в семье Ильичевых, жителей деревни Мякота. Молодечненского района. Отец — хронический алкоголик, ранее дважды судимый за хулиганство, пьянствовал, избивал жену, детей, выгонял их из дома. Горестно-насиловал свою несовершеннолетнюю дочь, которая вынуждена была уходить из дома, ночевать на вокзале, чердаке, в лесу. И происходило все это без какого-либо реагирования со стороны соответствующих органов. Только после последнего факта изнасилования против И.Ильичева было возбуждено уголовное дело. Дети — это не только наше будущее, но и наше настоящее. В отношении их недопустимы формализм, равнодушие, безразличие, отступление от закона.

Ирина АНДРЕЕВА.

Шыварат-навыварат

“ФЕЕРВЕРК”, які дорага абыдзеца бацькам яго арганізатараў

Дыскаўка ў аляхновіцкім Доме культуры закінчалася. Праўда, Анатоль Манькоўскі і яго дружыны Сушкевіч і Кальманаў дамоў не спыніліся. Таму вырашылі правесці знаёмых дзяўчат з вёскі Краснае. Але ісці цёмнай кастрычніцкай ноччу за блізкай свет ім не хацелася. «Давайце на электрычку», — прапанаваў хлопцы. Да іхняй кампаніі далучыўся яшчэ трынаццацігадовы Сяргей Жэрко. Гуртам рушылі да прыпынку. Неўзабаве падыйшла электрычка «Мінск—Маладзечна». У такі позні час яны звычайна амаль пустыя. Са смехам прайшліся па некалькіх вагонах. Спыніліся там, дзе не было ніводнага чалавека.

— А ці не наладзілі вам феерверк? — прапанаваў раптам Манькоўскі.

Кампанія дружна засмяялася.

— А што, — не сунімаўся Анатоль, — нікога няма. Хто загадаеца?

І, спрытна выхаліўшы з кішэні нож, разануў па сядзенню. Скура з трэскам разшлілася, а Манькоўскі, наскінуўшы палатно, крывіну Жэрко: «Запальвай!» Палымі імгненна ахапіла матэрыял, папалаў уверх па сядзенню. На станцыі Уша кампанія выйшла. Праводзіць дзяўчат не сталі. Развіталіся і пачалі чакаць электрычку ў зваротны бок — на Аляхновічы.

Між тым, «феерверк» ў вагоне набіраў моц. Яго не магла не заўважыць лакаматыўная брыгада сусцяжнай электрычкі. Вось што расказаў пазней работнікам праваахоўных органаў памочнік машыніста электрапоезда №6102 «Маладзечна-Мінск» В.Аніска: «На перагоні Татаршчына—Мясота сусцяжэ электрычка № 6155 «Мінск—Маладзечна». У другім вагоне палаў агонь. Мы паліравалі машыніста гэтай электрычкі. А самі рушылі далей па графіку. На станцыі Уша заўважылі групу падлеткаў, якая селі ў наш электрапоезд. Па роду абавязку я вырашыў прайсціся па вагонах. У восьмым дзверы аказаліся зачыненыя на спецыяльных замках. Адрываў іх і жахнуўся — гарала сядзенне. Агонь васьмь гатовы быў перабрацца на другое. Я кінуўся тушыць. Калі збіў палымі, пайшоў далей. Зноў дзверы зачынены. Адрываў спецазамком — маюнак той жа —

гарыць сядзенне. Патушыў яго. У апошнім вагоне сусцяжэ групу падлеткаў, якая сядзела на станцыі Уша. Спытаў: хто падпальваў? А яны ў адзін голас: «Не мы».

Электрычка падыйшла да Аляхновіч. Хлопцы з усіх ног кінуліся да дзвярэй. Толькі адзін не паспеў. Яго затрымалі работнікі міліцыі. А ў дзяжурнай часці ён усё і расказаў.

Гэты выпадак выклікае сур'ёзны разважання. І перш за ўсё ўзнікае пытанне: што стурхнула падлеткаў на такое «геройства»? Чаму ніхто з кампаніі не стрываў «жартаўлівае»? Сам Манькоўскі не знайшоў слоў, каб растлумачыць свой учынак. Магчыма, «не было чаго рабіць», васьмь і вырашыў наладзіць «феерверк» ў вагоне. Між тым, у школьнай характарыстыцы на Анатоля Манькоўскага гаворыцца, што ён «задаючы вучань, але старання ў вучобе не працягваў. Даручэнні выконваў добра-сумленна, займаўся спортам, музыкай...» Аднак, напэўна, у ягоныя выхаванні быў дапушчаны сур'ёзны прабел, як з боку бацькоў, так і школы, калі падлетак не можа правільна аданіць свой учынак. Страты, што ён нанёс дзяржаве, вылісялі ў некалькі мільёнаў рублёў. Гэтую суму дзяржава выплачвае бацькам.

Маладзечанскі раённы народны суд разгледзеў гэтую справу. Была вызначана мера пакарання — тры гады пазбаўлення волі. Аднак, улічваючы непаўналетні ўзрост Манькоўскага, стануючы характарыстыку і яго расказанне, суд вынес двухгадовую адтэрміноўку. Для Анатоля гэта сур'ёзнае выпрабаванне. Хочацца, вядома, верыць, што пажар, учынены ім у вагоне электрапоезда, быў неадарэчным выпадкам. Хлопец усё зразумее і зрабіў адпаведны вывад: з законам жартаваць нельга.

Што датычыцца С.Жэрко, то яго да суду не прыгніталі, паколькі не дасягнуў узросту, пры якім прадугледжваецца кримінальная адказнасць.

Уладзімір МАЦЭП, намеснік начальніка аддзела Пракуратуры Рэспублікі Беларусь.

ПРОСТОЙ. ЭТО НЕ ЗАСТОЙ

Скажем, в январе-апреле целодневные простои имели место на 139 промышленных предприятиях области, или на каждом втором.

Общая сумма потерь рабочего времени составила 1.349,6 тысячи человеко-дней, что равнозначно остановке всей промышленности на 10 дней. Причины общезвестные — отсутствие материально-технических ресурсов из-за непоставки по заключенным договорам 740% всех потерь, финансовых средств 732%, трудности со сбытом готовой продукции 723%, перебои в энергоснабжении 74%. Если сравнить с соответствующим периодом прошлого года, то остановки промышленных производств оказались в 2,8 раза продолжительнее.

Самые большие потери испытывают предприятия машиностроения и металлообработки, где они составили 654 тысячи человеко-дней /49% общей суммы/, а также легкой промышленности — 373 тысячи /28%/.

Не работают коллективы солигорского аренодного предприятия «Купалинка» — 30 дней в расчете на одного работника, Копыльского завода резинотехнических изделий /— 34, немного меньше — в объединении «Электромодуль», и на Дзержинской швейной фабрике, где вышло по 17 дней.

Нарушение взаиморасчетов и отсутствие финансовых

средств для приобретения материально-технических ресурсов обошлось борисовскому заводу «Автогидроснабление» простоями в 55,8 тысячи человеко-дней, что составляет 20% его табельного фонда рабочего времени. Белорусскому автозаводу — 58,6 /10%/, жодковской промышленности-торговой фирме «Світанак» — 86,9 /30%/, Молодечненскому заводу порошковой металлургии — 28,9 /38%/.

Единственная причина длительных остановок производств на борисовских инструментальном заводе и заводе резинотехнических изделий, Молодечненском станкозаводе, Смоленском заводе железобетонных изделий, Любанском комбинате строительных материалов, ПО «Беларуский» и некоторых других предприятиях — трудности со сбытом готовой продукции. Это обошлось для них потерей до 30% табельного фонда рабочего времени.

В результате длительных простоев производств народное хозяйство недополучило промышленной продукции на 223,1 миллиарда рублей — почти 10% от общего объема.

В апреле в отпусках без сохранения заработной платы побывали 9,5 тысячи человек, или почти каждый десятый работник основного производства.

Ольга ПОЗНЯКОВА, начальник отдела облуправления статистики.

Згодна з гэтым дакументам, рэспубліка атрымала права наладжваць дыпламатычныя і консульскія адносіны з замежнымі дзяржавамі. А ў жніўні 1944 года СССР выступіў з прапановай уключыць у склад Арганізацыі Аб'яднаных Нацый 16 саюзных рэспублік.

— Які рэзананс выклікала гэтая навіна ў дыпламатычных колах і сярод грамадскіх краін антыгітлераўскай кааліцыі?

— Гаворачы ў цэлым, заява СССР выклікала ў Злучаных Штатах і Вялікабрытаніі калі не шок, то вельмі і вельмі сур'ёзную трывожу. Гэта зразумела. Ніхто з іх не хацеў узмацнення ролі СССР на міжнароднай арэне. ЗША адразу заявілі, што на такіх жа правах у ААН можна ўключыць усе 48 іштатаў. Падкрэслівалі тую акалічнасць, што саюзныя рэспублікі ніякім суверэнным правам самастойнасці не валодаюць.

Усхваляваўся і замежны друк. Прынята ў Маскве рашэнне журналісты ахрысцілі «палітычным катэксілем» Малава з ваяцкай узяццю і слай і падбукторваючым эфектам». Ангійская газета «Манчэстэр гардыян» адзначыла, што прынятыя Савецкім Саюзам меры ў ЗША сустралі «з пэўным пацудзім страху і неспрыянасці». Больш рэзка і менш дыпламатычна адз-

ваўся аб гэтым прэс-атажэ саюзства ЗША ў Маскве і кіраўнік Амерыканскага аддзялення ваеннай інфармацыі ў СССР С.Спевак. Выступаючы па-амерыканскі радзё, ён сказаў, што «быў вельмі здзіўлены, калі паўу, што Расія абвясціла вакол пальца ўвесь свет, даўшы аўтаматом сваім 16 дзяржаваў. Гэта азначала б, што Расія будзе мець 16 галасоў на міжнароднай канферэнцыі, а мы застанемся ў дурніх». С.Спевак маскоўскія рашэнні называе «самым хітрым трукам стагоддзя», які робіцца з мэтай «усталяваць сепаратны мір і балышавізаваць і камунізаваць Еўропу і Азію».

Быў у замежных сродках інфармацыі і іншы, больш памаркаваны, разважлівы думкі. Аднак у цэлым прапанова СССР прымусяла кіраўнікоў дзяржаў антыгітлераўскага блока і дыпламатаў сур'ёзна паламача галаву над гэтай праблемай.

— Як яна была ўспрынята напярэда ў СССР?

— Маркуючы па тых дакументах і матэрыялах, з якімі мне ўдалося знаёміцца, — як чарговая кампанія партыі ў ўрада. Закон, што даваў права саюзным рэспублікам наладжваць дыпламатычныя і консульскія зносіны, прымаўся на 10-й сесіі Вярхоўнага Савета СССР. З дакладам выступіў Малаў. У спрэчках прынялі ўдзел дэпутаты ад Літоўскай, Азербайджанскай, Украінскай і Карэла-Фінскай рэспублік. Ад БССР выступіў першы сакратар ЦК КП (б) Беларусі П.Панамарэнка. Характэрна, што ён нічога не сказаў аб спецыфічных, нацыянальных інтарэсах рэспублікі ў галіне міжнародных сувязей. Абмежаванне толькі заявіў, што прадастаўленне знешнепалітычных паўнамоцтваў БССР надасць ёй адпаведны міжнародны аўтарытэт.

Больш канкрэтным і нацыянальна зацікаўленым я лічу даклад па гэтым пытанню Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Н.Наташчына на 6-й сесіі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, якая адбылася ў сакавіку 1944 года ў Гомелі. У ім адчуваецца гонар за беларускі народ, на плечы якога ў многім лёс цяжар вайны, імкненне асазаваць становішча рэспублікі адносна іншых дзяржаў, у прыватнасці, суседняй Польшчы, з якой неабходна было вырашыць пытанне праходжання савецка-польскай граніцы.

Выступіўшы затым у спрэчках пісьменнік М.Лынькоў, генерал-маёр Д.Дубоўскі, прафесар С.Меліх і іншыя не змялі падтрымаць сур'ёзную размову, распачала на гэтым мерапрыемстве лажала плачца «сталінскіх прыпынкаў» знепняй палітыкі». Што датычыцца беларускага друку, то ён надзвычай сціпла і невыразна адрагавана на вынікі 10-й сесіі Вярхоўнага Савета СССР.

Напрыклад, газета «Савецкая Беларусь» агублікавала ў адным з нумароў перадавы артыкул, водгукі на гэтую падзею і больш да яе не вярталася.

Праводзімца Крамлёў канстытуцыйна змены, між тым, выклікалі рэзка негатыўную ацанку ў кіруючых колах беларускага нацыянальнага руху, якія супрацьстаялі з тагачасным нямецкім акупаваным рэжымам. У прыватнасці, член Беларускай цэнтральнай рады А.Калубовіч лічыў беларускую дзяржаўнасць у форме БССР бутарфорнай, маўляў, не з'яўляецца ад пачатку і да канца дрэзна замаскіраванай фікцыяй. Беларускай эміграцыяй наогул выказвалася думка, што такая палітыка Масквы выклікае неспрыяльны падзел тэрыторый рэспублікі. Зрэшты, так і атрымалася — Беласточчына, этнічна беларуская тэрыторыя, адышла пасля вайны да Польшчы.

— Чаму атрымалася так, што з 16 прапанаваных саюзных рэспублік на правах першаначальных членаў у ААН былі прыняты толькі дзве — Беларусь і Украіна?

— Я дапускаю думку, што Сталін добра разуміў нерэальнасць гэтай прапановы. Але зыходзячы з прынцыпу:

прасіць больш, каб што не будзь, атрымаць — ён першачаткова рабіў стаўку на вынікі 16 прапанаваных рэспублік. Потым гэты лічба знізілася да сямі, трох, і, нарэшце, кандыдатамі ў першачатковае членства ААН засталіся толькі Беларусь і Украіна.

У якасці аргументаў на іх карысць прыводзіліся эканаміка, плошча, колькасць насельніцтва. І самае галоўнае, — яны першыя прынілі на сабе удар нямецка-фашысцкай Германіі, больш за ўсіх народаў гэтых рэспублік пацярпелі ад акупацыі і адпачова ўнеслі вялікі ўклад у барацьбу з фашызмам. Такія важкія довады не маглі не прыняць Рузвельт і Чэрчыль. Таму выбар і спыніўся на дзюх названых рэспубліках.

— Але застаецца незразумелым, чаму Расія не прынята на членства ў ААН?

— Пытанне заканамернае. Чаму, сапраўды, аддацца перавага Беларусі ў Украіне, а Расія, якая па сваіх эканамічных, тэрытарыяльных і іншых паказчыках пераўзыходзіла названыя рэспублікі, застаецца быццам бы ўбокай? Да таго ж, яна ўнесла непаўналетнюю долю ўклад у перамогу над фашызмам. Аднак трэба зноў шукаць у тагачаснай сталінска-малатэўскай палітыцы. З яе лагічна вынікае, што СССР адназначна атаясамліваўся з Расіяй.

Таму не было неабходнасці асобна выдзяляць гэтую рэспубліку.

— У такім выпадку, ці не слабейшы таталітарны рэжым у таталітарным Саюзе? Як-нічо, вядучы рэспублікі набывалі права самастойнага галасу ў міжнародным політычным.

— Калі карыстацца шахматнай тэрміналогіяй, то членства Беларусі ў Украіны ў ААН можна назваць «ходам на нём» з боку сталінскага кіраўніцтва. Размоў па вырашэнне нейкіх асабых інтарэсаў дзюх названых рэспублік не вялося і весілася не магло. З дапамогай ААН вырашаліся глабальныя геаграфічныя задачы. Як з боку ЗША, Вялікабрытаніі, так і СССР. Савецкі Саюз, напрыклад, два дадатковыя галасы ў міжнароднай арганізацыі, па-другое, з'яўляўся мажымасць пераканаць беларусаў у Украіну ў тым, што Масква хоча задаволіць і нацыянальны інтарэсы і надзеі.

І, нарэшце, барацьба з фашызмам згуртавала тры славянскія народы, садзейнічала адраджэнню ідэі агульнай гістарычных лёсаў. Гэта падтрымала было адпаведным чынам замацаваць на міжнародным узроўні. І такой арганізацыяй ажра аказалася ААН.

— Прапанова СССР аб ук-

лучэнні ў ААН некалькіх саюзных рэспублік была вядомай шырокай грамадскай. Але сам гэты працэс праходзіў, вядучы, у вельмі сакрэце.

— Размова аб уключэнні Беларусі ў Украіны ў ААН вялася на Ялцінскай канферэнцыі. Але яе вынікі для шырокай грамадскай заставаліся невядомымі. Нічога не сказаў сам парламентарый прэм'ер-міністр Вялікабрытаніі Чэрчыль, выступаючы ў палате абшчын 27 лютага 1945 года, ні слова не прагучала і з уснаў прэзідэнта ЗША Рузвельта ў яго прамовае перада кангрэсам 1 сакавіка. У Савецкім Саюзе аб сакрэтным ялцінскім пагадненні таксама было вядома толькі вузкаму колу дыпламатаў і палітычным кіраўніцтвам. Між тым, у амерыканскім друку з'яўляліся такія-сякія загадкі наконт ялцінскага сакрэту. Гэта дало падстава заявіць, «што ў Ялце адбылася страшэнная малярыя дзюла, у якой Рузвельт і Чэрчыль аказаліся ахвярамі падману».

23 сакавіка Рузвельт, выступаючы перад дэлегацыяй ЗША, якая пачынала паехаць на канферэнцыю ў Сан-Францыска, пад найстражым сакрэтам паведаваў, што ў Ялце Штаты і Англія паабяцалі падтрымаць патрабаванне СССР аб прадастаўленні яму трох галасоў у Асамблеі, узамен Сталін згадзіўся на

тры галасы для ЗША, калі яны захоўваюць гэтак. Інфармацыя трапіла ў друк, і адрозжы Бэлы дом і дзяржаўны дэпартамент аказаліся ў асады журналістаў, якія патрабавалі даць дакладны адказ па гэтым пытанню.

Наогул, калі ў цэлым аналізаваць працэс уключэння Беларусі ў Украіны ў ААН, то, нягледзячы на сакрэтнасць і таёмнасць, яго можна расцэньваць як вялікі поспех савецкай дыпламатыі.

— Што, на вашу думку, дапамогло рэспубліцы членства ў ААН?

— Нягледзячы на тое, што ўвесь пасляваенны перыяд Беларусі прыходзілася ратуаца ў рэзычцы, азначаным палітыкай СССР, яе членства ў ААН мела і стануючы моманты. Рэспубліка змагла атрымаць міжнароднае прызнанне, азначыла пачатак для аднаўлення разбуранай вайной гаспадаркі, была прызнана яе гераічная барацьба з фашызмам, адкрыўся прастор для шырокіх знешнепалітычных, культурных сувязей.

У заключэнне мне хацелася б выказаць падзяку адміністрацыі Інстытута гісторыі Акадэміі навук, прадставіўшаму ААН у Беларусі за тую дапамогу, якую яны аказалі мне пры выданні кнігі.

Гутарыў Мікалай ЖУЧКО.

перашіску з чытачамі.